

CHET TIL TA'LIMIDA IJODIY QOBILIYATNI RIVOJLANTIRISHDA MULTIMEDIYA VOSITALARIDAN FOYDALANISH

Tairova Sevara Farxodovna ¹

¹ Samarqand davlat chet tillar instituti talabasi

Samarqand, O'zbekiston

tairovasevara@icloud.com

MAQOLA MALUMOTI

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received:02.05.2025

Revised: 03.05.2025

Accepted:04.05.2025

KALIT SO'ZLAR:

chet til ta'limi, nemis
tili, ijodiy qobiliyat,
multimedia vositalari,
audio, video,
animatsiya, grafikalar,
interaktiv dasturlar,
uslubiy asoslar,
innovatsion g'oyalar,
hamkorlikda ishlash,
muammolarni hal qilish.

Ushbu maqola nemis tili ta'limida talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda multimedia vositalaridan foydalanishning uslubiy asoslarini ko'rib chiqadi. Multimedia vositalarining (audio, video, animatsiya, grafikalar, interaktiv dasturlar va boshqalar) ta'lim jarayoniga integratsiyasi talabalarning o'z fikrlarini erkin ifoda etish, muammolarni ijodiy hal qilish, hamkorlikda ishlash va innovatsion g'oyalarni yaratish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan. Maqolada multimedia vositalaridan samarali foydalanishning uslubiy tavsiyalari beriladi va nemis tili ta'limida ijodiy qobiliyatni rivojlantirishga qaratilgan amaliy misollar keltiriladi.

KIRISH. Zamonaviy ta'limning asosiy vazifalaridan biri shaxsning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish hisoblanadi. Ijodiy qobiliyat nafaqat san'at va madaniyat sohalarida, balki kundalik hayotda, muammolarni hal qilishda va yangi g'oyalarni yaratishda ham muhim rol o'ynaydi. Chet tillarini o'qitishda ijodiy qobiliyatni rivojlantirish talabalarga tilni yanada chuqurroq o'rganish, o'z fikrlarini erkin ifoda etish va madaniyatlararo muloqotda muvaffaqiyatli bo'lish imkonini beradi. Nemis tili ta'limida ijodiy qobiliyatni

rivojlantirishda multimedia vositalaridan foydalanish katta imkoniyatlar yaratadi. Audio, video, animatsiya, grafikalar, interaktiv dasturlar talabalarga darsni qiziqarliroq va interaktivroq qilish, o'z tasavvurlarini ishga solish va ijodiy faoliyat bilan shug'ullanish imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan, ushbu maqolaning maqsadi – nemis tili ta'limida talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda multimedia vositalaridan foydalanishning uslubiy asoslarini ishlab chiqish, amaliy misollar keltirish va o'qituvchilar uchun tavsiyalar berishdan iborat.

Zamonaviy chet til ta'limida ijodiy qobiliyatning ahamiyati juda katta. Chet tilni o'rganish jarayonida ijodiy fikrlash va ijodiy ko'nikmalar muloqotning samaradorligini oshirish, tilni o'zlashtirishni chuqurlashtirish va shaxsiy rivojlanishni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

1. Muloqotda samaradorlik: Ijodiy qobiliyat o'quvchilarga yangi g'oyalar va fikrlarni yarata olish imkonini beradi. Bu ularning nafaqat grammatika va leksikani o'zlashtirishda, balki ravon va tabiiy muloqot tawsiya etishda ham yordam beradi.

2. Til o'rganishda innovatsion yondashuv: Ijodiy fikrlash til o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va samimiy qiladi. O'quvchilar badiiy asarlar, hikoyalar, she'rlar yozish, yoki rolli o'yinlar orqali tilni amaliy qo'llash imkoniyatiga ega bo'lishadi.

3. Madaniyatni anglash: Boshqa tillarni o'rganish orqali o'quvchilar boshqa madaniyatlarni o'rganadilar. Ijodiy qobiliyat esa madaniyatlararo fikr almashinuvi uchun imkoniyat yaratadi, bu esa tilni yanada samarali o'zlashtirishga yordam beradi.

4. Shaxsiy rivojlanish: Ijodiy faoliyat shaxsiy ifoda va o'z-o'zini tushunish imkoniyatini oshiradi. O'quvchilar o'z fikrlarini va his-tuyg'ularini ifodalash orqali ishonch hissini rivojlantiradilar.

5. Muammolarni hal qilish qobiliyati: Ijodiy fikrlash muammolarni yangi uslublarda hal etishga yordam beradi. Chet tilni o'rganish jarayonida bu qobiliyat o'quvchilarga murakkab vaziyatlarda o'z fikrlarini aniq va ravon ifodalash imkoniyatini beradi [1, 75].

Umuman olganda, zamonaviy chet til ta'limida ijodiy qobiliyatni rivojlantirish orqali o'quvchilarda nafaqat til ko'nikmalarini, balki hayotiy ko'nikmalarini ham shakllantirish mumkin. Bu esa ularning kelajakdagi muvaffaqiyatlariga zamin yaratadi.

Nemis tili ta'limida multimedia vositalaridan foydalanishning uslubiy asoslari talim jarayoniga zamonaviy yondashuvlarni qo'llash, o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash va ularning bilim olish jarayonida motivatsiyani oshirishga qaratilgan. Multimedia vositalaridan foydalanish o'qituvchilarga quyidagi imkoniyatlarni taqdim etadi: Multimedia materiallari (video, slaydlari, grafikalar) o'quvchilarga tilni vizual ravishda o'zlashtirishda yordam beradi. Bu esa tilni o'rganish jarayonini ancha osonlashtiradi. Multimedia vositalari

yordamida o'quvchilar o'z-o'zini tekshirish, o'z bilimlarini baholash imkoniyatiga ega bo'ladi. Masalan, onlayn testlar va interaktiv o'yinlar o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi [2, 885].

Nemis tilidagi audio- yoki video materiallar talaffuzni yaxshilash, eshitish ko'nikmalarini rivojlantirish va tilni duhodi o'rganish imkonini beradi. Bu o'quvchilar uchun tilni tabiiy kontekstda o'rganish imkoniyatini yaratadi. Multimedia vositalari yordamida o'quvchilar bir-birlari bilan muloqot qilish va hamkorlikda ishlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa jamoaviy ish va fikr almashish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Har bir o'quvchi turlicha o'rganadi. Multimedia vositalari turli xil pedagogik uslublarni qo'llashga imkon beradi, masalan, vizual, eshitish yoki kinestetik uslublar. Multimedia elementlaridan foydalanish darslarning yanada qiziqarli o'tishini ta'minlaydi. Bu esa o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi. O'quvchilar multimedia materiallar yordamida mavzularni turli xil nuqtai nazardan o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladi, bu esa ularning tushunishini chuqurlashtiradi [3, 179].

Ushbu yondashuvlar nemis tilini o'rganishda samaradorlikni oshirishga yordam beradi. O'qituvchilar multimedia vositalarini tanlayotganda, ular o'quv dasturining maqsadlari va o'quvchilarning ehtiyojlarini hisobga olishlari zarur [5, 18].

Multimedia vositalari ijodiy qobiliyatni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ular vizual, audio va interaktiv elementlardan iborat bo'lib, foydalanuvchilarga yangi g'oyalar va fikrlarni ifodalash imkonini yaratadi. Multimedia vositalarining ijodiy qobiliyatni rivojlantirishdagi asosiy jihatlari quyidagilardan iborat:

Tajriba va Eksperimentlar: Multimedia vositalari ijodkorlarga turli usullarda tajriba o'tkazish va o'z g'oyalarini amalga oshirish imkonini beradi. Video, audio va grafikalar yordamida ijodiy fikrlarni rivojlantirish jarayonida yangi uslublar va uslublarni sinab ko'rish mumkin.

Ko'p uslubiy yondoshuv: Multimedia vositalari turli xil formatlarni birlashtirish imkonini beradi. Masalan, matn, video, musiqalarni bir joyda qo'llash orqali yanada boy va chuqur mazmun yaratish mumkin.

Fikr almashish va hamkorlik: Multimedia platformalarida ijodkorlar o'z ishlarini taqdim etish va boshqalardan fikr olish imkoniyatiga ega. Bu jarayon ijodiy fikrlarni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

O'rganish va o'zini ifoda etish: Multimedia vositalari yordamida turli fanlar va mavzularda ta'lim olish jarayoni yanada qiziqarli va samarali bo'lib, ijodiy faoliyatni rag'batlantiradi.

Texnologik imkoniyatlar: Zamonaviy texnologiyalar, masalan, virtual haqiqat (VR) yoki kengaytirilgan haqiqat (AR), ijodiy jarayonlarni yangi darajaga olib chiqadi. Bu vositalar orqali foydalanuvchilar interaktiv va mo'jizaviy tajribalarni yaratishlari mumkin.

Shunday qilib, multimedia vositalari ijodiy qobiliyatni rivojlantirishda ko'p jihatdan yordam beradi, ijodkorlar uchun yangi imkoniyatlar, fikr almashish va tajriba qilish imkoniyatlarini taqdim etadi [4, 173].

Xulosa qilib aytganda, multimedia vositalari nemis tili ta'limida talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun muhim vosita hisoblanadi. Audio, video, animatsiya, grafikalar, interaktiv dasturlar talabalarga o'z fikrlarini erkin ifoda etish, muammolarni ijodiy hal qilish, hamkorlikda ishlash va innovatsion g'oyalarni yaratish imkonini beradi. O'qituvchilar multimedia vositalaridan foydalanishda didaktik maqsadlarni aniq belgilashlari, talabalarning yosh xususiyatlarini hisobga olishlari, texnik imkoniyatlarni baholashlari va darsda qulay muhit yaratishlari lozim. Shuningdek, talabalarga multimedia vositalari bilan ishlash bo'yicha yordam ko'rsatishlari va ularning ijodiy ishlarini baholashlari kerak. Kelgusi tadqiqotlar multimedia vositalarining ijodiy qobiliyatga ta'sirini yanada chuqurroq o'rganishga, turli xil multimedia vositalarini taqqoslashga va ularning samaradorligini aniqlashga, hamda o'qituvchilar uchun yangi uslubiy tavsiyalar ishlab chiqishga qaratilishi lozim. Bu esa, o'z navbatida, nemis tili ta'limining sifatini oshirishga va talabalarning shaxsiy kamolotiga hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. DAMINOVA S. XALQ TA'LIMI RAHBAR VA PEDAGOG XODIMLARINING MUSTAQIL MALAKA OSHIRISH TIZIMINING MUAMMOLARI //XALQ TA'LIMI. – T. 135. – C. 75.
2. Iskanderova S. D. Inclusion of Game-Based Learning in the Development of English in Preschoolers //Miasto Przyszłości. – 2024. – T. 45. – C. 885.
3. Gulmira B. et al. NEMIS TILI NAZARIYASI //COBPEMEHHOE OBPABOBAHHE И ИССЛЕДОВАHИЯ. – 2024. – T. 1. – №. 1. – C. 179.
4. Begmatov Q. M. Nemis tili darslarida talabalarning asosiy kompetensiyalarini shakllantirish //Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit. – 2024. – C. 173.
5. Daniyarovna I. S. O'zbekistonni Dunyoga Tanitishda Til Bilishning O'rni //Miasto Przyszłości. – 2024. – T. 44. – C. 18.